

Stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 28.06.1971, sp. zn. Sc 1/71, ECLI:CZ:NS:1971:SC.1.1971.1

Číslo: 35/1971

Právní věta: Ustanovení § 57 odst. 2 o. s. ř. o tom, že posledním dnem lhůty je nejbližší příští pracovní den, se použije i tehdy, případně-li konec lhůty podle občanského soudního řádu na volnou sobotu.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 28.06.1971

Spisová značka: Sc 1/71

Číslo rozhodnutí: 35

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Stanovisko

Hesla: Lhůty, Řízení před soudem

Předpisy: 93/1951 Sb. § 2 100/1960 Sb. § C102 99/1963 Sb. § 1

§ 204

§ 244

§ 250 36/1964 Sb. § 27 65/1965 Sb. § 84

§ 57

§ 85

§ 91 84/1966 Sb. § 4

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 35/1971 sb. rozh.

Ustanovení § 57 odst. 2 o. s. ř. o tom, že posledním dnem lhůty je nejbližší příští pracovní den, se použije i tehdy, případně-li konec lhůty podle občanského soudního řádu na volnou sobotu.

(Stanovisko senátu Nejvyššího soudu ČSSR k zajištění jednotného výkladu zákona, z 28. 6. 1971, [Sc 1/71](#))

Nejvyšší soud ČSR v usnesení z 26. 6. 1970 sp. zn. Co 163/70 zamítl jako opožděné odvolání Úřadu důchodového zabezpečení v Praze proti usnesení krajského soudu v Brně z 19. 2. 1970 č. j. 12 C 297/61-7, když odvolání proti tomuto usnesení, doručenému dne 27. 3. 1970, nebylo podáno u soudu nebo odevzdáno na poště k doručení ani v patnáctý den lhůty k podání opravného prostředku (ve smyslu ustanovení § 250 odst. 2, § 244 odst. 1 a) 204 odst. 1 o. s. ř.) v sobotu dne 11. 4. 1970. V

odůvodnění tohoto usnesení se uvádělo, že k posunutí posledního dne procesní lhůty ve smyslu ustanovení § 57 odst. 2 o. s. ř. dochází jen v případě, že její konec připadl na neděli nebo svátek. Volné soboty však nejsou svátkem ve smyslu ustanovení zákona č. 93/1951 Sb. o státním svátku, o dnech pracovního klidu a o památných a významných dnech. V odůvodnění usnesení bylo dále uvedeno i to, že „úprava volných sobot se opírá o ustanovení § 84 zák. práce, zařazené v hlavě třetí zákoníku práce a označené marginální rubrikou „Rozvržení pracovní doby“, že již z této systematiky zákoníku práce lze dovodit, že zavedení volných sobot je pouze jiným rozvržením pracovní doby a počet volných sobot může být v každém odvětví nebo v každém podniku jiné a že tedy volné soboty nelze klást na roveň nedělím nebo svátkům“.

Naproti tomu Nejvyšší soud SSR v rozsudku z 30. 11. 1970 sp. zn. 6 Cz 77/70, jímž vyhověl stížnosti pro porušení zákona, podané generálním prokurátorem SSR proti usnesení krajského soudu v Bratislavě ze 17. 2. 1970 sp. zn. 15 Co 6/70, a toto usnesení soudu druhého stupně zrušil s tím, aby ve věci dále jednal, zaujal názor, že lhůta podle občanského soudního řádu se ve smyslu ustanovení § 57 odst. 2 o. s. ř. prodlužuje „nejen v případě, že její konec připadne na neděli nebo svátek, ale i v tom případě, připadne-li konec lhůty na den pracovního klidu, tedy i na tzv. volnou sobotu“. K odůvodnění tohoto názoru poukazyval Nejvyšší soud SSR na to, že vyhláška č. 63/1968 Sb., o zásadách pro zkracování týdenní pracovní doby a pro zavádění provozních a pracovních režimů s pětidenním týdnem, označuje volné soboty jako dny všeobecného volna, což odpovídá tomu, že ustanovení § 91 odst. 1 zák. práce pokládá za dny pracovního klidu ty dny, na které připadá nepřetržitý odpočinek pracovníka v týdnu; tato úprava pracovní doby ve smyslu ustanovení vyhlášky č. 63/1968 Sb. má za následek, že o volných sobotách nelze na soudech podávat písemná podání ani činit podání do protokolu a na většině poštovních úřadů nelze podávat doporučené zásilky. Je tedy možnost využití celé doby lhůt stanovených občanským soudním řádem omezena nejen o nedělích a svátcích, ale i o volných sobotách. Účelem ustanovení § 57 odst. 2 o. s. ř. je zajistit, aby posledním dnem procesní lhůty byl pracovní den. V době počátku účinnosti občanského zákoníku z r. 1963 byly dny pracovního klidu jen neděle a svátky a k dosažení cíle sledovaného ustanovením § 57 odst. 2 o. s. ř. postačovalo uvést jen neděle a svátky; podle názoru senátu Nejvyššího soudu SSR je proto třeba při použití ustanovení § 57 o. s. ř. uplatnit zásady logického a historického výkladu vystihujícího smysl a účel tohoto ustanovení.

Podle ustanovení § 27 a) odst. 1 zákona o organizaci soudů a o volbách soudců (jehož úplné znění bylo vyhlášeno pod č. 19/1970 Sb.) předseda Nejvyššího soudu ČSSR přikázal otázku sjednocení výkladu ustanovení § 57 odst. 2 o. s. ř. k zaujetí stanoviska senátu Nejvyššího soudu ČSSR, protože při sledování rozhodnutí nejvyšších soudů republik (§ 27 odst. 1 zákona o organizaci soudů a o volbách soudců) byla Nejvyšším soudem ČSSR zjištěna rozdílnost výkladu uvedeného zákonného ustanovení v rozhodnutích senátů Nejvyššího soudu ČSR a Nejvyššího soudu SSR.

Vyjádření generálního prokurátora ČSSR, předsedy Nejvyššího soudu ČSR a předsedy Nejvyššího soudu SSR, vyžádaná k otázce výkladu ustanovení § 57 odst. 2 o. s. ř. předsedou Nejvyššího soudu ČSSR podle ustanovení § 27 a) odst. 2 zákona o organizaci soudů a o volbách soudců (jehož úplné znění bylo vyhlášeno pod č. 19/1970 Sb.), obsahovala závěr, že posledním dnem procesních lhůt je následující pracovní den i tehdy, připadl-li konec lhůt na volnou sobotu.

Nejvyšší soud ČSSR si také vyžádal zprávy Ústředního ředitelství spojů v Praze a Ústředního ředitelství spojov v Bratislavě o úpravách provozu na poštách o volných sobotách, z nichž vyplývá, že ve srovnání s úpravou provozu na poštách ve dnech pondělí až pátek je podávání doporučených zásilek o volných sobotách omezeno v tom smyslu, že některé pošty přijímají tyto zásilky v omezené době (dvou až šesti hodin), některé pošty je nepřijímají vůbec, zatím co pouze malý počet pošt má stejný provoz o volných sobotách jako při provozu v pondělí až pátek.

Senát Nejvyššího soudu ČSSR zaujal podle ustanovení § 27 odst. 1 písm. c) zákona o organizaci

soudů a o volbách soudců (jehož úplné znění bylo vyhlášeno pod č. 19/1970 Sb.) stanovisko k zajištění jednotného výkladu ustanovení § 57 odst. 2 o. s. ř., a to tak, že ustanovení § 57 odst. 2 o. s. ř. o tom, že posledním dnem lhůty je nejbližší příští pracovní den, se použije i tehdy, případně-li konec lhůty podle občanského soudního řádu na volnou sobotu.

Z odůvodnění:

V oblasti socialistických pracovních vztahů, na něž úzce navazují i vztahy v oblasti osobní spotřeby občanů, dochází v důsledku trvale se prosazující tendence rozvoje plánovitě řízeného hospodářství a postupného vytváření podmínek, umožňujících rozvoj tělesných a duševních schopností občanů i realizaci jejich práv v souladu se zájmy společnosti, nezřídka k novým jevům a skutečnostem. Jejich důsledky nejsou vždy současně vyjádřeny právní normou, zejména když nedochází ke změně základního pojetí stávající právní úpravy. Při řešení právních vztahů občanů a organizací nemohou však soudy k těmto novým jevům a skutečnostem nepřihlížet.

Nelze vždy vylučovat, aby i přes nedostatek výslovného zákonného ustanovení byl nový skutkový stav vzniklý vývojem společenských poměrů kvalifikován obdobně jako obsahem a povahou podobná skutečnost, jež je v zákoně výslovně uvedena. Při použití zákonného ustanovení obsahem i účelem nejbližšího třeba vyložit smysl a funkci právní úpravy v souvislosti s podmínkami a potřebami, jež nebývají vždy stejné jako v době vydání právní normy. Taková úvaha odpovídá základní zásadě výkladu jednotlivých ustanovení právního řádu soudem, uvedené v ustanovení § 102 odst. 1 Ústavy ČSSR, že totiž soudy vykládají zákony a jiné právní předpisy v souladu se socialistickým právním vědomím.

Podle ustanovení § 57 odst. 2, věta druhá, o. s. ř. případně-li konec lhůty stanovené občanským soudním řádem nebo určené soudem ve smyslu ustanovení § 55 a násl. o. s. ř. na neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší příští pracovní den.

Zřejmým smyslem této právní úpravy je, aby účastník občanského soudního řízení neměl v posledním dnu lhůty omezenou možnost uplatnit u soudu úkon, k němuž lhůta byla občanským soudním řádem stanovena nebo soudem určena. Právní úprava tu dává záruku toho, že procesní lhůty nebudou zkracovány.

Možnost uplatnění úkonu účastníka řízení písemným podáním, jeho předáním k přepravě na poště anebo podáním u soudu, je nepochybně ztížena ve dnech, kdy pracovní doba u těchto orgánů a zařízení není stanovena anebo je podstatně omezena. Tak je tomu o nedělích a svátcích, uváděných výslovně v ustanovení § 57 odst. 2 o. s. ř., které jsou dny pracovního klidu, jak to stanoví § 2 zákona č. 93/1951 Sb. o státním svátku, o dnech pracovního klidu a památných a významných dnech. V době vydání občanského soudního řádu (zákona č. 99/1963 Sb.) kromě těchto dnů pracovního klidu jiných dnů nepřetržitého odpočinku v pracovním týdnu nebylo.

Od vydání zákona č. 93/1951 Sb. i od vydání občanského soudního řádu došlo však v důsledku postupného rozvoje socialistické ekonomiky a tomu odpovídajícího zlepšení pracovních podmínek k uplatnění zásady zkracování týdenní pracovní doby a k zavedení pětidenního pracovního týdne ve většině státních, hospodářských i rozpočtových organizací, jakož i organizací družstevních. V praxi těchto organizací byly uplatněny zásady, aby v maximální míře byly jednotnými dny pracovního volna soboty (srovn. bod č. 29 vyhlášky č. 62/1966 Sb. o zásadách pro zkracování pracovní doby a pro úpravu pracovního a provozního režimu) a aby pracovníkům byly poskytovány dva souvislé dny nepřetržitého odpočinku v týdnu pokud možno tak, aby připadaly na neděli a sobotu jako na dny všeobecného volna nebo na neděli a pondělí (srov. bod 7 vyhlášky č. 63/1968 Sb. o zásadách pro zkracování týdenní pracovní doby a pro zavádění provozních a pracovních režimů s pětidenním pracovním týdnem). O volných sobotách (jak jsou tyto dny nepřetržitého odpočinku označovány,

srov. např. ustanovení § 4 odst. 4 vyhlášky č. 85/1968 Sb.) se tedy ve většině těchto organizací nepracuje anebo je jejich provozní a pracovní režim podstatně omezen. U soudů (a státních notářství) o volných sobotách úřední hodiny pro styk s občany zavedeny nejsou a také příjem zásilek (zejména doporučených zásilek) na většině pošt je omezen nebo zastaven.

Důsledky vyplývající pro účastníky občanského soudního řízení z tohoto existujícího stavu organizace pracovní doby a doby odpočinku v převažujícím počtu organizací, orgánů a zařízení nedošly dosud svého vyjádření v občanském soudním řádu. Přitom jsou pro účastníky občanského soudního řízení shodné s těmi důsledky, jež vyplývají z toho, že neděle a svátky jsou dny pracovního klidu. Skutečnost, že občanský soudní řád tyto důsledky neupravuje, neznamená, že by při tvorbě této normy bylo shledáno potřebným odlišit je od důsledků nedělí a svátků, nýbrž je dána tím, že v době vydání občanského soudního řádu nebylo ještě přikročeno k zavádění provozních a pracovních režimů s pětidenním pracovním týdnem. Proto tedy jde o důsledky právní normou výslovně neupravené, nikoli však o důsledky, jež by byly právní úpravou vědomě pomínuty nebo rozlišeny.

Ze samotného obsahu ustanovení § 57 odst. 2, věta druhá, o. s. ř., uvádějícího jen neděle a svátky, nelze proto dovodit, že jím byla již při vydání občanského soudního řádu negativně řešena i jiná skutková podstata, tj. otázka důsledků jiných dnů nepřetržitého odpočinku v pracovním týdnu na poslední den procesních lhůt. Naopak toto ustanovení zdůrazňuje, že posledním dnem lhůty má být pracovní den.

Také žádné jiné ustanovení občanského soudního řádu nebo jiného právního předpisu nebrání tomu, aby se důsledky nové organizace pracovní doby a pracovního odpočinku o volných sobotách, jež jsou pro účastníky občanského soudního řízení stejně jako u nedělí a svátků, posuzovaly podle ustanovení, které je obsahem i účelem nejbližším, když zároveň nelze dovodit, že by samo ustanovení § 57 odst. 2 o. s. ř. použití na uváděnou shodnou skutkovou podstatu vylučovalo. Naproti tomu nedbání zákonné zásady, že posledním dnem procesní lhůty má být pracovní den a že tyto lhůty nemají být zkracovány, by se přičilo ustanovení § 1 o. s. ř., zdůrazňujícímu zajištění spravedlivé ochrany práv a oprávněných zájmů občanů i organizací.

Poukaz na ustanovení § 84 a § 85 zák. práce o obecných zásadách rozvržení pracovní doby nemůže vést k odlišnému závěru, než byl uveden, když právní předpisy pro zkracování pracovní doby a pro zavádění provozních a pracovních režimů s pětidenním pracovním týdnem neuvádějí volné soboty pouze jako možnou eventualitu dne pracovního volna, ale jako předpokládanou zásadu organizace pracovní doby a doby odpočinku v ČSSR.

Proto při řešení důsledků, které má pro účastníky občanského soudního řízení skutečnost, že v organizaci pracovní doby a doby odpočinku již převládá zásada umožňovat pracujícím v ČSSR odpočinek i o sobotách, třeba v občanském soudním řízení při počítání lhůt stanovených v občanském soudním řádu nebo určených soudem použít ustanovení § 57 odst. 2 o. s. ř. o tom, že posledním dnem lhůty je nejbližší příští pracovní den, i tehdy, případně-li konec těchto lhůt na volnou sobotu jako na den nepřetržitého odpočinku v pracovním týdnu, pokud ovšem nedošlo ke speciální úpravě pracovní doby nebo k přesunu pracovního volna obecně závazným předpisem (srov. např. bod 1 vyhlášky č. 106/1970 Sb.).